

Kmečka trgovina

Sprememba, ki bo vplivala tudi na kmečki trg

Kakor poročajo časopisi, je v naši sosedni državi Nemčiji prevzel posle Narodne banke gospodarski minister dr. Walter Funk, a v anglosaškem svetu dobro zapisani in gospodarsko sposobni dr. Schacht je moral iti. S to spremembo preide Reichsbanka popolnoma pod nemško gospodarsko ministrstvo. To pa znači, da bo v bodoče imela nemška marka še manjšo stalnost kot doslej, radi česar si bodo naši izvozniki zelo premislili, preden se bodo spustili v trgovske stike z nemškimi trgovci, saj so že doslej radi nestalnosti marke in velikih naših terjatev v Nemčiji (dolguje nam okrog dva milijardi dinarjev) imeli občutno zgubo. Radi tega se nam obeta nestalnost cen kmetijskim pridelkom, posebno onih, ki se v večji meri izvažajo v Nemčijo.

Z nestalnostjo nemške marke naj računajo radi gornjih dejstev tudi naši sezonski delavci, ki nameravajo na sezonsko delo v Nemčijo, kajti zaslužek bo radi gornjih dejstev nestalen kljub trdemu delu. Radi tega si naj sezonski delavci dobro premislijo, preden se podajo na delo v Nemčijo in naj preveč ne silijo v tujino, saj se bo tudi pri nas začelo z delom na veliko in bo zaslužka v večji meri tudi doma; saj bo n. pr. samo mariborski cestni odbor izdal za nove ceste okrog sedem milijonov dinarjev, poleg tega bo pa še država primaknila znatne zneske.

Akcija za povzdigo cen mleka

Ze dolgo se po naših gospodarskih organizacijah in zborovanjih vrši debata, kako dvigniti cene mleka. Sedaj se je v to borbo spustila tudi Kmetijska zbornica, ki je na sestanku 26. januarja z dobavitelji mleka sklenila, da se v Ljubljani in okolici mleko ne sme prodajati ceneje kot 2.25 din liter. Ta cena mleku je za Ljubljano enotna in končno veljavna. Želeli je, da se te vrste sporazum in predpis enotnih cen mleku izvede še po ostalih predelih Slovenije, kajti mleko bo še kljub temu najcenejše hranilo.

Cene goveje živine

Voli. V Mariboru so bili debeli voli po 4—5 din, poldebili pa 3.50—4.25 din, plemenski so pa dosegli celo 5.50 din za kg žive vage, kar je pojav bližnjega spomladanskega dela, ko se plemenski delovni voli rabijo. Na sejmu v Ptujju so se prodajali voli povprečno po 3.50—4.50 din. Tudi prvovrstni voli na tem sejmu niso dosegli 5 din za kg žive vage. Na živinskem sejmu v Krki in v okraju Litija so pa debeli voli dosegli 5.25 din, poldebili in plemenski voli pa 4.50 din. Najdražje so se prodajali debeli voli v Kranju na Gorenjskem, kjer so dosegli 6 din za kg. Pa tudi poldebili voli so na tem sejmu dosegli 5.50 din kg.

Biki so na sejmu v Mariboru dosegli 4.50 din za kg žive vage.

Krave. Plemenske in klavne so na sejmu v Mariboru dosegle 4.50 din, molzne pa celo 4.75, klobasnice pa 3 din za kg. Na sejmu v Ptujju se pa cena krav ni dvignila nad 4 din za kg. Cena kravam v Krki, Litiji je bila ista kot na sejmu v Mariboru, pač pa je bila cena kravam zelo visoka na sejmu v Kranju, kjer je dosegla 5.50 din. Sploh pa na tem sejmu ni padla cena tudi za najslabše krave izpod 4.50 din za kg žive vage.

Telice in mladi junčki so dosegli v Mariboru 4.75 din, v Ptujju 4.50, prav tako tudi v Krki in v okraju Litija; na sejmu v Kranju je pa bila cena za te vrste živali 5.50—6 din.

Teleta so dosegla v Mariboru 6 din, v Krki in v okraju Litija 7 din, v Kranju pa celo 8 din. Sploh cena telet ni padla izpod 5 din.

Svinje

Plemenske. V Mariboru so se prodajali mladi prašiči 5—6 tednov stari po 80—100 din, 7—9 tednov 110—130 din, 3—4 mesece 280—340 din, 5—7 mesecev 350—450 din, 8—10 mesecev 490 do 550 din, eno leto stari 780—1000 din komad. Na sejmu v Ptujju so se prodajali mladi prašiči 6—12 tednov stari po 110—250 din.

Debele svinje so dosegle v Ptujju 8.50 din za kg žive teže, v Kranju pa 10 din.

Pršutarji so dosegli v Ptujju 7.80 din, v Kranju pa 9.50 din. V Mariboru so se povprečno prodajale svinje za zakol po 7—9 din, mrtve pa 9.50 do 11.50 din.

Meso

Govedina ni bila nikjer dražja kot 12 din za kg, edino telečje meso je v Mariboru doseglo

14 din. Izpod 8 din se pa ni nikjer prodajalo niti najslabše vrste goveje meso.

Svinjina je bila v Mariboru 12—14 din, v Ptujju se je dvignila na 16 din, in prav tako tudi v Kranju, kjer se izpod 14 din svinjsko meso sploh ne prodaja.

Slanina je bila v Mariboru po 15 din, v Ptujju po 17 din, v Kranju pa posušena v dimu 22—26. Svinjska mast se je prodajala v Ptujju po 18, v Kranju pa po 19 din.

Ostale vrste mesa: svinjska reberca 10—12 din, ribe 15—16 din kg, zajec 12—14 din kg.

Med

Čisti med se je prodajal v Ptujju po 20 din kg, v Kranju pa 22—24 din.

Kože divjačine

Zajčja koža 7 din komad, srnina 16 din, lisčja 140 din, kuna zlatica 1300 din, kuna belica 600, dihurjeva 100 din, vidrina koža 400 din, jazbečeva 70 din, koža pižmanke 25 din komad.

Vino

Z vinom je križ. Po časopisju beremo, da smo Slovenci veliki pijanci, saj spijemo baje letno 30 milijonov litrov vina. Pridelali smo pa vina lani 39.849.900 litrov, v druge države smo ga izvozili komaj 789.225 litrov, tako da nam ga še vedno ostane 9.060.675 litrov. Če propagiramo, da teh 9 milijonov litrov vina spijemo doma, se nam bo uori ves kulturni svet, izvoziti ga ne moremo, vinogradniki pa pri polnih sodih trpe pomanjkanje na živčju. Ker pa popijemo poleg vina letno še okrog 26 milijonov litrov piva in tri in pol milijona litrov žganja, bi kazalo propagando zasuti tako, da bi gospoda po mestih pila več vina pa manj piva, s čimer bi se uživanje alkoholnih pijač bolj sorazmerno porazdelilo. Ne obstoja torej problem, pitje vina odpravljati, ampak, kako dvigniti domači konzum vin pri premožnejših krogih, da se uživanje alkoholnih pijač primerno porazdeli in primerno vnovči preostali vinski pridelek, ki bi ga vinogradnik iz srca rad prodal.

Cene vinom so precej stalne. V okolici Ptujja se prodaja novo mešano vino pri vinogradnikih po 4.25 do 5 din liter, kvalitetno sortno vino pa po 8 do 10 din.

Vinski sejem v Ljutomeru

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi dne 28. februarja vinski sejem in razstavo vin v dvorani g. Zavratnika v Ljutomeru. Tudi letošnji vinski sejem se bo vršil v običajnem obsegu kot prejšnja leta. Izgleda, da bo dobro založen z dobrimi sortnimi in mešanimi vini, ki bodo en dan pred razstavo ocenjena. Vabijo se vsi vinogradniki iz ljutomerskega, gornjeradganskega in štrigovskega okoliša, da razstavijo svoje vino. Vsi, ki bodo vino razstavili, naj to prijavijo do 23. februarja, vzorce pa pošljejo do 26. februarja, od vsake vrste po tri buteljke. Prijave in vzorce sprejema pisarna občine Ljutomer. Vabijo se tudi kupci in vsi, interesi, da se osebno prepričajo

Razgovori z našimi naročniki

Kupec ne plača prevzetega lesa. Rubež lesa. A. K. Prodali ste les, katerega bi moral kupec plačati pri prevzemu, česar pa v zlic ponovnim opominom ne stori, čeprav je les že zdavnaj prevzel. Vprašate, ali bi mu smeli zarubiti les, ki ga ima v Vaši občini, zlasti, ker je nestalnega bivališča. — Vložite čimprej zoper kupca tožbo na plačilo kupnine. Pred pravomočnostjo zadevne sodbe bi zamogli izposlovati rubež dolžnikovega lesa le, ako bi verjetno izkazali, da bi dolžnik sicer obrezuspešil ali znatno otežil izvršbo zaradi izterjave Vaše terjatve, zatajil, odstranil ali odsvojil predmete svoje imovine ali kako drugače razpolagal z njimi.

Odtgnitev (pobotanje) ostanka dolga radi škode po divjačini. Izabela. Vaš upnik je zakupnik lova; divjačina Vam je prizadejala občutno škodo. Vprašate, ali smete upniku odtgniti ostanek Vašega dolga zaradi omenjene škode. — Opozorjamo Vas, da mora oškodovanec povračilo škode po divjačini, ki ne presega 1000 din, zahtevati pismeno ali ustno na zapisnik pri pristojni občini v osmih dneh, od kar je izvedel za škodo, toda najkasneje v šestih mesecih, odkar je škoda nastala. Istočasno mora oškodovanec zaprositi tudi za ocenitev škode. Če oškodovanec ne zahteva od-

Žepne svetilke

izdeluje edino domačo tvornica

IVAN PASPA I SINOVI

Zagreb, Roturaška 69

na vinskem sejmu o dobri kakovosti našega vina. Otvoritev bo ob 9, zaključek ob 20.

Sadje

Sadja (jabolk) sicer ne použijemo doma preveč, vendar tudi na sadnem trgu pri nas ni vse v redu. Ob času sezone so nas v Sloveniji plašili »tetovke«, ki nas bo preplavila, dočim so na jugu tetovko že na drevesu plačevali po 4—5 din kg, kljub temu, da po okusu zaostaja za našimi jabolkami. Sedaj se pa v Tetovu, ki je osrednje sodnega okoliša, plačujejo te vrste jabolka po 12—15 din kg, doseže pa včasih tudi 18 din kg. Mi v Sloveniji v jeseni ne vemo kam z jabolki, na večjih trgih po mestih na jugu države pa sedaj jabolke primanjkuje. Ali ta dejstva ne govore dovolj odločno, da se že vendar enkrat začne z gradnjo velikih sadnih skladišč?!

Jabolka so se v Ptujju prodajala po 4—5 din, gospodarska jabolka pa po 2 din kg. V Kranju so bila jabolka 5—7 din, na trgu v Mariboru 4—6. — Suhe slive so bile 8—12 din, celi orehi 10 din.

Žito in krma

Cena žitu in krmi se ni bistveno spremenila. Kdor ima krmo za prodajo, jo naj sedaj vnovči, kajti proti pomladi bo cena krmi padla, dočim je sedaj precej visoka.

Les

Odsek zavoda za pospeševanje zunanje trgovine poroča, da se v Milanu (Italija) zanimajo za suhe jelove, topolove in bukovne deske za pohištveno industrijo. Tripoli-d'Afrika pa kupuje rezan mehki in trdi les za Libijo.

Ostali produkti

Cena mlečnih izdelkov ter zelenjave se od zadnjega poročila ni spremenila. Tudi cena perutnine je ostala ista. Pri perutnini in trgovini z jajci je pa pričakovati poslabšanja, kajti v glavnem smo perutnino in jajca izvažali v Nemčijo, kamor pa v zadnjem času radi vednega kolebanja marke naši izvozniki neradi pošiljajo blago. Edino purane smo v večji množini prodajali Angležem, ki jih pa tudi kupujejo samo ob času praznikov.

Sejmi

Od 2. do 8. februarja bodo sejmi v sledečih krajih (kjer ni omejitvev radi živinskih bolezni): 3. svinjski v Mariboru; v Kalobju in Gornji Radgoni pa živinski in kramarski. — 4. svinjski v Brezicah, Celju in Trbovljah. — 6. živinski v Ormožu. — 7. bo živinski v Ptujju. — 8. bo svinjski v Celju, Ptujju in Trbovljah.

Škodnine v omenjenem roku, oziroma če opusti zahtevo po ocenitvi, ugasne vsakršna pravica do odškodnine. Zahteve na povračilo škode nad 1000 dinarjev rešujejo redna sodišča. Sodišča razsojajo tudi o zahtevkih na povračilo škode, ako je napravljena na takšnih zakupnih izločenih lastnih loviščih, ki jih njih lastniki oddajo v zakup brez sodelovanja občnega upravnega oblastva prve stopnje, četudi škoda ne presega 1000 din. — Pobotati se morejo le terjatve, ki so že dospele v plačilo. Odškodninska terjatev ne dospe v plačilo preden se je ne uveljavi. Potemtakem smete upniku odtgniti ostanek svojega dolga le, ako ste svojo odškodninsko terjatev pravočasno uveljavili. Za uveljavljenje 1000 din presegaajoče škode velja sicer triletni rok, a ocenitev škode bi morali zahtevati še v času, dokler se škoda lahko vidi in oceni.

Prejemanje pokojnine od Pokojninskega zavoda in ponovno opravljanje službe. S. J. Vprašate, ali sme dotičnik, ki prejema pokojnino radi starosti in onemoglosti, vršiti službo naprej, oziroma je ponovno začeti izvrševati. — Razlikovati je pravico do invalidske rente od pravice do starostne rente. Pravico do invalidske rente ima zavarovaneec neglede na leta starosti, če postane nesposoben

ben za pridobivanje. Prejemanje invalidske rente preneha, ako se zavarovancu povrne pridobitna sposobnost ali ako zaslužek iz opravila, ustrežajočega njegovi (morebitni zmanjšani) delovni sili, presega 900 din mesečno in hkratu dve tretjini povprečnih vštevnih prejemkov, ki jih je užival v zadnjih 60 mesecih zavarovanja ali v dobi morebitne krajše službe. — Invalidska renta se pa priznava tudi brez dokaza morebitne nesposobnosti kot starostna renta moškim zavarovancem do 480 mesecih zavarovanja ali pa, ko dovrše 70. leto starosti in so dovršili vsaj 60 mesecev zavarovanja. Prejemanje iz pridobljene starostne rente pa ne preneha, čeprav opravlja zavarovaneec še nadalje enako službo ali jo ponovno začne opravljati.

M. Linc. Vašega dopisa nismo dobro razumeli. V kolikor navajate, da so Vam prodali posestvo in da ne veste, koliko je znašala cenilna vrednost, koliko je znašal najvišji ponudek ter v koliko so bili dolgov plačani, se nam to ne zdi verjetno, ker so Vam morali biti dostavljeni vsi zadevni sklepi. V vsakem primeru pa si lahko pri sodišču ogledate izvršilni spis, kjer boste našli odgovor na stavljena vprašanja.

Prodajalec naslednik želi prodano zemljo nazaj. A. P. Lastninski prednik Vašega posestva je odprodal kos zemlje; doslej ta kos še ni bil odmerjen po geometru. Vi želite, da bi Vam kupec navedeni kos zemlje vrnil. — Kupoprodajna pogodba med Vašim prednikom in kupcem je perfektna, čeprav geometer odprodanega kosa še ni odmeril; radi tega je odvisno od kupca, da-li Vam boče navedeni kos zemlje prodati nazaj.

Pošiljanje zasluženega denarja (mark) v domovino. M. J. Ako ste sezonski delavec, smete poslati domov vsak mesec deset mark po pošti in 35 mark preko kliringa (pooblaščen nemške banke); ako ste pa stalni delavec, smete vsak mesec poslati le 15 mark preko kliringa in 10 mark po pošti. Nakazilo preko kliringa pride do izplačila približno v dveh mesecih. Menjalni kurz določa naša Narodna banka in znaša sedaj 14.20 din za eno marko.

Odvetnik ne izplača sprejetih anuitet upnikukiljentu. J. H. Ako je Vaš dolžnik res nakazal anuitete Vašemu zastopniku-odvetniku, slednji Vam pa sprejetega denarja ne izplača, naznanite zadevo odvetniški zbornici v Ljubljani. Možno je, da si je odvetnik pridržal anuitete na račun stroškov obračuna, ako mu teh stroškov še niste plačali. Znesek 200 din se nam zdi za sestavo obračuna previsok, ko gre za znižano glavnico 350 din. Ako ste odvetniku že obljubili plačati omenjenih 200 din, se ne da ničesar več ukreniti. — Pogoj, da dobite v primeru požara Vaše hiše izplačano podporo 1000 din od »Slov. gospodarja«, je ta, da imate do 31. januarja že plačano naročnino za celo tekoče leto; dolgujete še 30 din. Pišite, kak koledar želite in katero knjižico naj se Vam pošlje.

Hrasti segajo preko meje. P. A. Na Vašo njo mejo gozd in v tem gozdu rastejo hrasti tako blizu meje, da segajo v Vaš zračni prostor. Radi tega trpite škodo. — Upravičeni ste izravnati korenine sosedovih dreves, ki segajo v Vaš svet, in tudi odsekati vse vejevje, ki sega v Vaš zračni prostor.

Živa meja med lastno in sosedovo hišo. A. P. Med svojo in sosedovo hišo smete postaviti živo mejo, seve pa sme rasti le na Vašem svetu in ne sme ovirati izvrševanje kake morebitne sosedu pritrkajoče služnostne pravice. Skušajte doseči sporazum s sosedom; ako bi sosed kaj ugovarjal, nam sporočite njegove ugovore.

Ponovna prošnja onemoglega viničarja za invalidsko podporo. J. K. Vaš sin je služil med vojno pri vojaki ter se po vojni ni vrnil, tako da ne veste, ali je živ ali mrtev. Pred odhodom k vojakom Vas je podpiral, ste reven viničar, 77 let star in nesposoben za delo. — Vaš sin se bo štel za pogrešanega, ako ni prispela v šestih mesecih, računši od dneva demobilizacijskega ukaza, o njem nikakoli zanesljiva vest ter je bil s pravomočno odločbo pristojnega sodišča proglašen za pogrešanega. Ako slednje odločbe še niste predlagali, lahko to še vsak čas storite. Po novi uredbi o vojnih invalidih imate pravico vložiti prijavo s prošnjo za državno zaščito in odmeno. Za Vas prihaja v poštev priznanje invalidnine in doklade. Pritiče Vam invalidnina v znesku 1056 dinarjev na leto ter poleg tega mesečna draginjeka doklada v znesku 30 din. Prijavo morate podati pisмено pri katerem koli invalidskem sodišču. Invalidska sodišča poslujejo pri okrožnih sodiščih; za Vas prihaja v poštev okrožno sodišče v Mariboru. Ako ste slabo pismen, podajte prijavo lahko tudi z zaslusanjem na zapisnik pri navedenem sodišču. Za siromašno osebo po navedeni uredbi velja, kdor ne plačuje več kot 200 din osnovnega letnega neposrednega davka. — Ako ste brez imovine in dohodkov ter za delo nesposoben in nimate otrok, ki bi bili sposobni Vas vzdrževati, Vas mora vzdrževati pristojna občina. Ako tega ne bi hotela, se pritožite na okrajno načelstvo.

Mati želi zapustiti sinu »kotiček za stanovanje«. J. K. Iz prvega zakona imate sina, kateremu Vaš drugi mož ni naklonjen in bi ga rad spravil od hiše, Vi bi pa radi sinu zagisurati »kotiček za stanovanje«. Vi ste s svojim možem solastnica do polovice zadevne hiše. — Ako niste morda vezani s kako dedno pogodbo, sklenjeno s svojim drugim možem, tedaj lahko s svojo polovico svobodno poslednjevoljno razpolagate, odnosno napravite oporoko brez sodelovanja moža. Za veljavnost oporoke zadošča, da jo lastno-ročno napišete in podpišete, v katerem primeru ni potreba nikakih prič. Le ako oporoke ne bi sami pisali, bi morale sodelovati tri oporočne priče. Po Vaši smrti bo stvar sodišča, da uredi pravico Vašega sina do rabe, odnosno užitka »stihla«, ako bo mož kaj ugovarjal. Vaše oporoke mož ne bo mogel spodbijati, ker mu ne pritiče do Vaše zapuščine nikakoli nujna dedna pravica, ako ste svojo imovino poslednje voljno razpolagali. Le v primeru, da ne bi bilo oporoke, bi mu pritrkala četrtina Vaše zapuščine. Pri tem

predpostavljamo, da bo ob Vaši smrti živel kak Vaš otrok in da niste sklenili s možem kake dedne pogodbe.

Hranilne knjige na tuja imena in prikrajšani dediči. M. Z. Vaš pokojni oče je razen dveh posestev zapustil več hranilnih knjižic, ki se niso glasile na njegovo ime, marveč na tuja imena. Pred cenitvijo zapuščine in zapuščinsko razpravo je mati-vdova te hranilne knjižice razdelila med nekatere otroke, dvema pa obljubila, da bosta tudi toliko dobila kot ostali. Z ozirom na to obljubo sta se slednja dva otroka pri zapuščinski razpravi zadovoljila s manjšima dednima deležma. Sedaj pa mati noče obljube izpolniti ter je nekaj pridržanih hranilnih knjižic celo razdelila med otroke, ki so že prej več dobili. — Hranilne knjižice spadajo vsekakor v zapuščino po pokojnem očetu, čeprav se niso glasile na njegovo ime. Ako Vam mati ne bo hotela zlepa izročiti hranilne knjige tako, da boste vsi otroci dobili prilično enako dedščino, boste pač morali pri zapuščinskem sodišču predlagati ponovno otvoritev zapuščinske razprave z navedbo, da so se v zapuščini nahajale tudi hranilne knjige. Sodišče bo izdalo dodatno prisojilo ter vloge pravilno razdelilo. Ako po prisojilu mati, odnosno dediči, ki so doslej preveč dobili, ne bodo hoteli izročiti Vam prisojenega deleža, jih boste morali k temu prisiliti s tožbo.

Našim malčkom

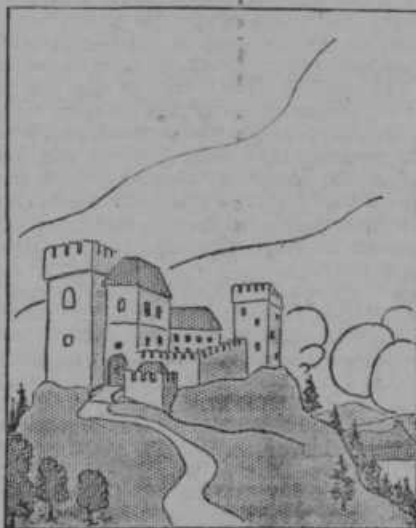

Uvod

Bili so nekdanj pri nas na Slovenskem drugi in drugačni časi. Ko bi bilo mogoče, da pride kdo naših pradedov z onega sveta nazaj, bi težko spoznal izpremenjenih vnukov in svoje domovine. Gospoda po gradovih, zidanih visoko po gorah in gričih, in trdno na skalo postavljenih, je imela veliko oblast. Kmet ji je bil tlačan. A kje so današnji dan gradovi, nekdanj sovražnikom trepet in strah?! Le razvaline še vidimo po gorah, le ostanki nam pričajo, da so nekdanj bili, in živo pripovedujejo, da človek malo, malo časa potuje tod. Le še v pravljicah žive med nami vitezi, ki so delali nekdanj za dom s krepko desnico.

Veliko so nekdanj slovenske dežele prebile od Turkov. Skoro čuditi se moramo, da so še take ostale. Svoje pradede pa moramo spoštovati, da so nam ohranili zemljo in rod.

Grad Kózjak

Izmed mnogih razvalin po Dolenjskem je znamenit grad Kózjak. Pred štiri sto leti je še trdno stal, kakor bi bil zidan za večnost. V njem so prebivali mogočni gospodje. Ohranili so svoje preprosto slovensko ime Kozjak tudi še potem, ko so se morali večidel vsi domači plemiči umakniti tujcem z Nemškega in Laškega.

Brata Kozjaka

Pred kakimi pet sto leti sta živela dva brata Kozjaka, Marko in Peter. Starejši brat Marko je bil gospodar gradu. Bil je zastaven po telesu, pa tudi blagega srca. Svojim podložnikom je bil najboljši oče, zato so ga pa tudi vsi ljubili. Ko je po očetovi smrti sam zagospodaril, se je oženil s hčerko sosednjega graščaka. Pa žena mu je kmalu umrla in mu zapustila sinčka Jurija. Po ženini smrti se je gospod Marko posvetil le eni skrbi: da sina vzgoji za dobrega kristjana in dobrega državljana.

(Dalje sledi)

Dva postopača

»No, koliko si »dobil« od tistega grofa? Si mu vse vzel? Je bil plen velik?«

»Pri tem »grofu« sem se dobro namazal. Saj ni grof, marveč: »travalni agent.«

»No, potem nisi imel bogate žetve.«

»Kaj, žetev? Še izkupil sem jo. Pomislil, ta lump me je zgrabil in me ni prej izpustil, dokler se nisem dal zavarovati in največja svinjarija je še to, da sem moral prvo premijo takoj plačati!«